

Vitální ovčák

Původ tohoto maďarského národního plemene není dosud zcela objasněn

MUDI

Toto vzácné plemeno patří k nejtypičtějším a nejstarším zástupcům evropských ovčáckých psů. Podle dochovaných kreseb používali pastevci odpradávná ovčácké psy nejčastěji střední velikosti se vzpřímenýma ušima. V Maďarsku, kde má chov hospodářských zvířat i pasteveckých psů dlouhou tradici, se tento typ ovčáka ustálil a dodnes se na jeho plemenitbě cílevědomě pracuje.

Mudi je vitální ovčák s živým temperamentem a mimořádnou inteligencí, který se i dnes používá k přesunu a nahánění stád. Dříve to však tito ovčáci neměli snadné, o přežití každého jedince rozhodovaly především jeho vlastnosti. Chudí pastevci si mohli dovolit jen psy, kteří se rychle učili od starších

a zkušených. Psi, kteří prošli selekcí, nad ostatními vynikali vytrvalou a vášnivou ochotou k práci a okamžitými reakcemi na povely pískáním nebo pohyb holí. Stejně důležitý byl i vynikající zrak, neboť psi reagovali i na příkazy z více stometrové vzdálenosti, na mávnutí holí s kloboukem ovčáka zavěšeným na konci.

Pastevci si rovněž všímali jistoty, s jakou se psi mezi zvířaty pohybovali. Mudi se pro své odvážné a rozhodné chování používá kromě běžného pasení ovcí a koz také k dobytku a při manipulaci s hůře ovladatelnými zvířaty. S oblibou jej používali i na lov černé zvěře. Při pastevecké práci mu však pomáhá i silný hlas, díky kterému pastevce ví o psovi, který se mu často vizuálně ztrácí v početném stádu nebo ve vysokém porostu. Jen houževnatost a dané schopnosti zaručily přežití v tvrdých a skromných podmínkách a učinily z těchto psů nepostradatelné pomocníky pastevců.

HISTORIE PLEMENE

Ačkoli mudi svým typem a stavbou těla patří mezi typické ovčácké psy, v otázce jeho vzniku se historické prameny rozcházejí. Oproti ostatním maďarským pasteveckým psům je jeho prapůvod znám nejméně a dodnes se o něm diskutuje. Jisté však je, že se vyvinul až na území dnešního Maďarska.

Po rozdělení plemen puli a pumi, jejichž označení pastevcům splývala a označovali jimi malé pastevecké psy, zůstalo ještě jedno plemeno podobné špicům. Za otce mudih je považován dr. Fényes Dezső, který v roce 1930 podrobně sepsal první

Mudi předvádí na soutěži pasení své vlohy se stádem ovcí

uznala mudiho za samostatné plemeno a označila je číslem standardu 238. Po uznání plemene a jeho propagaci vzrostl o mudiho zájem nejen mezi pastevcí. Svě místo našel i na vesnických statcích, kde svou přítomností odrazoval od nevídaných návštěv lišky a lovil všudypřítomné potkany. Dodnes patří mezi nejlepší hlídače obydlí. Bez jeho vědomí se k domu nikdo nepřiblíží. Velký rozvoj plemene nastal v 80. letech minulého století. Největší uznání se přisuzuje propagátorovi plemene panu Zsírosovi, který se s největší péčí snaží udržet plemeno duševně i tělesně zdravé dodnes. Jeho podíl na vývoji plemene je tak velký, že dnes téměř nenajdete mudiho, který by neměl v rodokmenu alespoň jednoho, ne-li více z jeho odchovů. Bohužel málopočetnost plemene i v rodné zemi vede některé chovatele k příbuzenské plemenitbě, která se občas projeví jemností v celkové stavbě těla.

Velkou popularitu si mudi získal ve skandinávských státech, které jsou známé svou oblibou přírodních plemen. Ve Finsku a Švédsku je řada chovatelských stanic, které se vážně věnují záchraně plemene a díky rozlehlým pastvinám mudi zapojují do honáctví.

CELKOVÝ VZHLED

Mudi je pes harmonické stavby těla s ladným a pružným pohybem. V jeho bystrém výrazu se zračí živý temperament a touha po činnosti, ke které byl vyšlechtěn. Ve srovnání s ovčáky používanými ke služebním účelům je nižší a jemnější kostry, což umožňuje větší hbitost a mrštnost, které je zapotřebí při přebíhání po hřbetech ovcí. Dnes jeho ideální proporce ocení především příznivci agility a tance se psem, kde jej při výskoku do náruče snadno udrží.

Elegantní vzhled a přitom pozorný dojem vytváří typická hlava ovčáka s delší srstí a vysoko nasazenými vztyčenými ušima ve tvaru písmene V. Oko mudiho je mírně šikmo posazené, žádoucí barva je tmavá, avšak u jedinců zbarvených modře a blue merle není chybou modrá skvrna. Důležitý je výraz, který vyjadřuje rysy jeho povahy - zájem a vyrovnanost. Chrup by měl být kompletní a pravidelný, skus nůžkový. Barva čenichové houby ladí s barvou srsti, u hnědých jedinců hnědá, u modrých šedá. U ostatních barevných variet je žádoucí barva černá. Srst je na hlavě a přední straně končetin krátká, hladká a přiléhající. Na ostatních částech těla je srst delší, rovnoměrně silně vlnitá, u některých jedinců se točí do prstenců. Vždy musí být hustá a lesklá.

BAREVNÉ VARIETY

Není mnoho plemen, která se mohou pochlubit tak pestrou paletou barev jako mudi. Právě zde se však střetávají názory chovatelů. Někteří tvrdí, že původní barva plemene je pouze černá a jakákoliv snaha o upevnění ostatních barevných variet vede k přehlížení důležitých vlastností. Argumentují také tím, že snaha o chov barevných jedinců oddálí ustálení jednotného typu plemene, které je mladé. Druzí zastávají názor, že ostatní barevné rázy jsou přirozeným plemeným znakem, který mudi zdědil po německých špicových předcích. Dohládají to barevnými zdravými a životaschopnými štěňaty ve vrzích. Faktem zůstává, že se mudi chová v šesti barevných rázech, které standard uznává. Černá barva je u plemene nejrozšířenější

Standard krátce

ČÍSLO STANDARDU FCI: č. 238

ZEMĚ PŮVODU: Maďarsko

KLASIFIKACE FCI: Skupina 1

(psi ovčáčtí, pastevečtí a honáčtí, kromě švýcarských)

CELKOVÝ VZHLED: Středně velký ovčácký pes s protáhlou zužující se hlavou a mírným stopem. Uši vysoko nasazené a vztyčené. Horní linie těla směrem k bedrům mírně klesá. Zadní končetiny jsou postaveny mírně dozadu. Ocas je středně vysoko nasazený, v klidu visí. Při zvýšené pozornosti nebo temperamentním pohybu šavlovitě zvednutý nad úroveň zad. Bohatě osrstěný. Kupírovaný ocas není chybou, avšak není žádoucí.

VELIKOST: Kohoutková výška psi: 41 – 47 cm, feny: 38 – 44 cm

HMOTNOST: psi: 11 – 15 kg; feny: 8 – 12 kg

POVAHA: Velice temperamentní a učenlivý pes, odvážný, bystrý a pohyblivý. Miluje práci, je přizpůsobivý a oddaný svému pánovi. Výborný hlídač a sportovní pes.

OSRSTĚNÍ: Hlavu a přední část končetin pokrývá krátká a rovná srst. Na ostatních částech těla je delší, silně vlnitá, někdy vytváří prstence, víry nebo lišty. Nejdelší srst je na zadní straně stehna a spodní části ocasu, kde tvoří vlajku.

BARVY: Černá, bílá, plavá, popelavá (modrá), hnědá, cifra (blue merle)

PRŮMĚRNÝ VĚK: 12 až 14 let

KONTAKTNÍ ADRESY: Chovatelský klub maďarských pasteveckých plemen, Mgr. Přemysl Mikoláš, Zřídelní 102/7, 736 01 Havířov - Dolní Datyně, Michel Foster, tel. 723 324 828

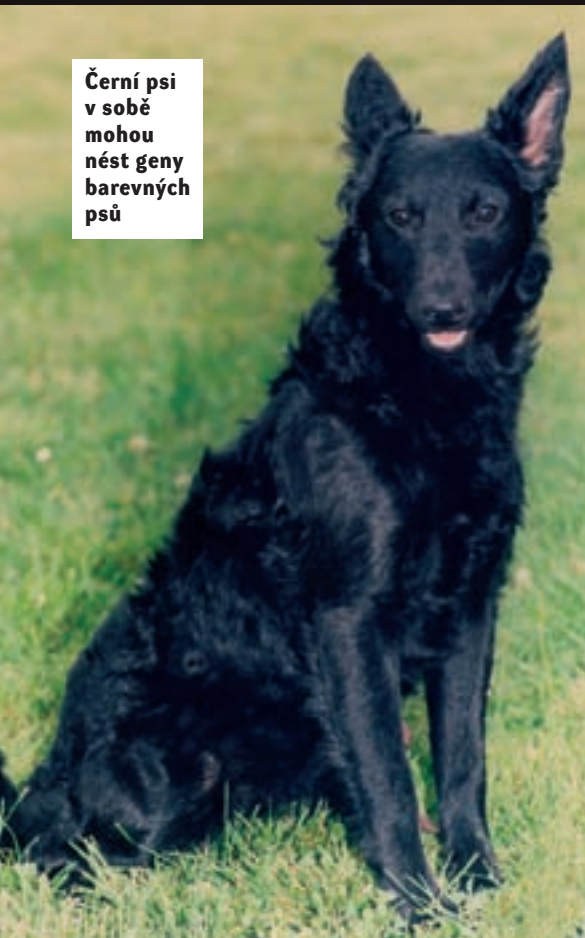
standard plemene. Plemeno pojmenoval po výjimečném psovi jménem Mudi. Mudi byl věhlasný pes tehdejšího předáka pastevců pana Tótha. V roce 1936 předvedl dr. Fényes Dezső na trhu chovných zvířat několik jedinců mudi ze svého vlastního chovu. Rodiče tohoto prvního vrhu posbíral v různých koutech Maďarska od pastevců. Jeho práci však částečně zmařila druhá světová válka, která si na počátcích řízeného chovu mudiho vybrala krutou daň. Po tomto úpadku se chov jen pozvolna zotavoval a návrat k lepšímu nastal až v roce 1963, kdy FCI

Výraz v očích mudiho vyjadřuje zájem a vyrovnanost

Vitální ovčák

Černí psi v sobě mohou nést geny barevných psů

a je velice líbivá. Právě na lakově černé srsti vynikne její zdravý a pěstěný lesk. Ačkoli se mezi laickou veřejností často černým psům přisuzuje povahová odlišnost, například že jsou agresivní, není to pravda. Exteriérové ani povahové vlastnosti se nevážou na žádnou barvu.

Černí psi v sobě mohou nést geny barevných psů. Při spojení dvou černých mudi se mohou narodit kvalitní barevní potomci. Mezi černými psy se také mohou vyskytnout rozdílné odstíny.

Hnědá až mahagonová barva se dědí recesivně. Již vícekrát se hnědá objevila po čtyřech generacích. Dnes je hnědá varieta uznána a štěňata jsou zapisována. Dříve však bylo mnoho štěňat z chovu vyřazeno právě kvůli odpůrcům barevných mudi. Pokud by hnědá barva byla ze standardu vyloučena, z chovu by se teoreticky musely vyřadit dvě třetiny psů, kteří předávají vylučující vadu, a plemeno mudi vymře.

BÍLÁ A PLAVÁ BARVA

Podíváme-li se zpět do minulosti na počátky zápisů mudi do plemenné knihy, rozdělení bílých a plavých mudi je velice propletené. Je ale důležité vědět, že obě variety existovaly a teprve později jsou uznány za samostatné barevné variety. Plavá barva má žemlový, zlatožlutý nebo

zrzavý nádech. Popelavá nebo častěji modrá barva je vzácná. Štěňata se rodí světle šedá s šedivým pigmentem a odstín s přibývajícím věkem získává sytější modrošedý nádech.

CIFRA NEBO BLUE MERLE

Nejčastější je modrá cifra, která je na modrošedém základě černě tečkovaná, pruhovaná či mramorovaná. Barva většinou tmavne. U této variety jsou přípustné bílé skvrny na hrudi a prstech. Nežádoucí jsou jiné bílé skvrny. Těsně po porodu se však u některých štěňat bílá barva objeví, tu ale za pár týdnů pokryjí černé skvrny, které v dospělosti bílou překryjí úplně.

UPLATNĚNÍ A POVAHA

Mudi je plemeno vzácné, které pastevci dlouhou dobu chovali výhradně pro pracovní účely. To je dnes ku prospěchu plemene. Mudi pase velice energicky, obratně a hlasitě. Neposlušné zvíře je usměrněno několika „štípanci“ nebo rázným trhnutím za kožich. Toto ostřejší chování je potřebné při pasení velkých kusů dobytka, jako je uherský stepní skot či krávy. Od psů je vyžadována preciznost, protože často musí stádo převést přes mosty a komunikace, aniž by zvířata zapříčinila nehodu.

Mudi je temperamentní ovčák plný energie s výraznou osobností, šarmem a chutí do práce. Pastevci potřebovali nejen psa vytrvalého, ale i inteligentního, který dokáže předvídat chování a včas se vyhnout úderu dobytčích nebo koňských kopyt. Takový pes neměl mnoho příležitostí a musel se rychle učit. Další příležitost pro něj mohla skončit s tragickými následky. Práce však pro něj zahrnutím zvířat do bezpečné ohrady nekončila. Mudi je také vynikající a ostrážitý hlídač obydlí. Je velice přizpůsobivý a jeho srst mu umožňuje pracovat v jakémkoliv prostředí. Lze jej chovat venku i v bytě, pokud mu dopřejete patřičné zaměstnání. Je vhodný pro všechny, kterým se líbí a touží po psovi s delší srstí. Při její úpra-

Méně časté je hnědé zbarvení – tito psi mají hnědou srst i hnědou nosní houbu

vě však nejde o žádný kadeřnický výkon. Mudi je šťastný po boku svého pána, kterého miluje, a je připraven reagovat i na jeho nejmenší posunek. Je výborným společníkem, ale pozornost si nevynucuje, spíše svého pána následuje jako stín. Ke známým lidem se chová velice přátelsky, vůči cizím je rezervovaný.

Původní uplatnění vyžadovalo psa odvážného, proto psi tvrdšího charakteru nejsou výjimkou. Při setkání většího počtu psů může mudi zapříčinit šarvátku. Proto je u štěňat nezbytná socializace a možnost kontaktů s jinými psy i jinými druhy zvířat. Pro budoucí láskyplný vztah k člověku je důležitá péče o štěňátka v nejužším kruhu rodiny.

Mudi je i ostrážitý hlídač

ZÁVĚREM

Na výstavách a bonitacích jsou u mudiho nejdůležitějšími kritérii živý temperament, tvar a proporce hlavy a tělesná konstituce, nasazení a pohyb uší, které se dovedou otáčet nezávisle na sobě, jejich osrstění a pro mudiho typický pohyb.

Na jaře roku 2004 byl maďarským plemenu ve své vlasti přiznán statut Chráněného národního pokladu, což jasně ukazuje zájem vlády na záchraně a rozvoji národních plemen. Tato skutečnost však nijak neovlivňuje importy do České republiky ani do jiných zemí.

CHOV V ČESKÉ REPUBLICCE

V současné době jsou u nás zaregistrováni dva importovaní jedinci - bílý pes Csodavirág Dörmi a černá fena Nyírségfia Kismocsok Mancsi. Další pět černých mudi čeká na registraci. Před zapsáním těchto jedinců však byli u ČMKU zaregistrováni čtyři mudi, o jejichž dalším osudu nic nevíme. Pokud vás mudi zaujal a chtěli byste se o plemeni dovědět více, můžete se obrátit na Chovatelský klub maďarských pasteveckých plemen, Přemysl Mikoláš, Zřídelní 102/7, 736 01 Havířov-Dolní Datyně, nebo pí Michel Foster, tel. 723 324 828, www.mudi.cz

Karin Mikolášová a z maďarských materiálů zpracovala Michel Foster